TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI Sınıf-9

OGM MATERYAL
ORTAÖĞRETİM GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

KONU KAHKAHA OTU

KAHKAHA OTU

Az gittim, uz gittim
Derelerden sel gibi,
Tepelerden yel gibi geçtim.
Vara vara vardım Kaf Dağı'na
Doldurdum masalları çuvalıma.
Kâh hoplaya zıplaya,
Kâh dura soluklana.
Ulaştım bir samanlığa.
Kıvrıldım yattım oracıkta.
Ben uyurken çuvalım açılmış.
İçinden bir masal fırlamış.

Geçmiş zamanda, uzak mı uzak bir diyarda,
Bir padişah kızı varmış, adı Falanca.
Falanca kız bir gün hastalanmış.
Hiç durmadan ağlıyormuş.
Bir türlü susmuyormuş.

Kızın sesi de gür olunca,
"Hüngür hüngür!" sesleriyle
İnletmiş sarayın dört bir yanını.
Onca hekim dindirememiş feryadını.
Yalnız içlerinden biri, demiş ki:
"Bu derdin devası, Kahkaha Otu!
Kaf Dağı'nın ardından bulup getirmeli onu."

Padişah adamlarının çağırmış.
"Haber salın herkese!" diye haykırmış.
"Kızım çok hasta, çorbası tasta,
Her kim Kahkaha Otu'nu getirirse,
Falanca kızımı iyileştirirse,
Küp küp altınlar sereceğim önüne."
Kırk davulcu, ellerinde kırk davulla,
Düşmüşler yollara...
Padişahın sözlerini iletmişler,
Duyana duymayana.

Nice nice yiğitler yollara koyulmuş.
Giden çokmuş ama dönen yokmuş.
Filanca oğlan da duymuş bu olanları.
Fakir mi fakirmiş oğlanla anası.
"Ana!" demiş. "İzin ver de Kaf Dağı'na gideyim.
Kahkaha Otu'nu götüreyim.
Sultan kızı iyi edeyim."
Anası bir boş kilere bakmış, bir oğlana.
Demiş: "Git, git de atı alma sakın ha!"
Oğlan şaşırmış: "Demir çarık giyip ayağına,
Ta Kaf Dağı'na yayan mı varayım ana?"
"Yok," demiş anası, "ahırdaki boz eşeği al yanına."
Filanca oğlan, "Onca yıllık anamdır,
Elbet onun da bir bildiği vardır," demiş.
Anasının lafını ikiletmemiş.
Yola çıkmadan önce anası,
Birkaç da nasihat vermiş.
"Şöyle iken böyle, böyle iken şöyle," demiş.
Filanca oğlan, boz eşeğin sırtında, koyulmuş yola.
Hava sıcak, Kaf Dağı çok uzakmış.

Oğlan vara vara varmış bir ormana.
Her ağacın altında biri uzanmış yatıyormuş.
Günlerdir haber alınamayan yiğitler,
Meğer burada uyuyormuş.
"Ah! Ben de durup dinlensem," demiş Filanca.
"Yaprağı narin, gölgesi serin bir söğüdün altında."
Ama sonra anasının öğüdü gelmiş aklına:
"Yorulsan da hiç durma!"

Oğlan esneye esneye,
Sürmüş eşeğini ormanın derinliklerine,
Az giderken, uz giderken
Uyku bastırıvermiş iyice.
Tam göz kapakları kapanırken,
Eşeği anırmaya başlamış,
Oğlanın uykusu uzak diyarlara kaçmış.

Eşeğine kâh deh kâh çüşş diye diye
Yol almış gündüz gece.
Sonunda Kaf Dağı'nı aşmış.
Oraya, buraya, hatta şuraya bile bakmış.
Ama otu bir türlü bulamamış.
O anda eşeği bir kahkaha atmış.
Eşeğin Kahkaha Otu'ndan yediğini anlamış.
Eğilip eşeğin önündeki otları toplamış.

Yola koyulayım, gideyim erken derken,
Az ötede, çil çil altınlar ilişmiş gözüne.
Görmemiş kayalıkların ardını,
Altınları bekleyen bir kara yılanı.
Tam toplayacakken altınları
Anasının öğüdü gelmiş aklına:
"Alacağından fazlasına uzanma."
Altınları orada bırakmış Filanca oğlan.
Tehlike geçince yuvasına girmiş kara yılan.

Dönüş yolunda Filanca'nın
Karşısına üç adam çıkmış.
Bunlar yol kesen haydutlarmış.
Haydutlar bir boz eşeğe bakmışlar, bir oğlana.
"Atı bile yok binmeye,
Nesi olsun ki yamalı heybesinde!"
Deyip dokunmamışlar Filanca'ya

Filanca Kahkaha Otu'nu götürmüş saraya.
Ottan yer yemez kahkahalar atmış Falanca.
Karşısındaki yiğit oğlanı da pek beğenmiş.
Oğlan da sultan kızı sevmiş.
Falanca kız ile Filanca oğlan evlenmişler,
Tam kırk gün kırk gece düğün yapıp eğlenmişler.
Oğlan anasını da saraya almış.
Eşeğinin önüne de arpa, buğday yağmış.

Gökten düşmüş üç çiçek,
Çiçekleri koklayanlar gülecek,
Başka masallar isteyecek.

METİN İNCELEMESİ

TEMA: Nasihat.
KONU: Filanca oğlanın annesinin nasihatlerini dinlemesi.
ÇATIŞMA: İyilik-kötülük, söz dinleme-karşı gelme, açgözlülük-kanaatkârlık, fakirlik-zenginlik.
KARŞILAŞMA: Filanca oğlanın yiğitlerle, çil çil altınla ve haydutlarla karşılaşması.

KAHKAHA OTU MASALININ YAPI UNSURLARI

OLAY ÖRGÜSÜ

➢ Padişahın kızı Falanca'nın hastalanması.
➢ Hekimlerin hastalığına çare bulamaması.
➢ Bir hekimin derdin devasının kahkaha otu olduğunu ve otun Kaf Dağı'nda bulunduğunu söylemesi.
➢ Padişahın, kızının iyileşmesi için kahkaha otunu getirene küp küp altın vereceğini söylemesi.
➢ Nice nice yiğidin yollara koyulması ancak gidenin dönmemesi.
➢ Fakir olan Filanca oğlanın anasından izin alıp anasının tavsiyesi üzerine Kaf Dağı'na doğru eşekle yola çıkması.
➢ Anasının Filanca oğlana nasihatler vermesi.
➢ Filanca oğlanın yolda, günlerdir haber alınamayan yiğitlerin uyuduğunu görmesi.
➢ Filanca oğlanın anasının nasihatini hatırlayıp yola devam etmesi.
➢ Filanca oğlanın Kaf Dağı'na vardığında otu bulamaması.
➢ Filanca oğlanın eşeğinin kahkaha attığını görünce eşeğin önündeki otları toplayıp yola koyulması.
➢ Filanca oğlanın yolda bir kara yılanın beklediği çil çil altınları görmesi, tam alacakken annesinin nasihatini hatırlayıp bırakması.
➢ Filanca oğlanın yolda önüne çıkan haydutların -bir boz eşekle olduğu için- Filanca oğlana dokunmaması.
➢ Filanca oğlanın saraya götürdüğü otla padişahın kızının iyileşmesi.
➢ Filanca oğlan ile Falanca kızın evlenmesi.

KİŞİLER

Padişah, Falanca kız, padişahın adamları, hekimler, Filanca oğlan, Filanca oğlanın anası, Kaf Dağı'na kahkaha otunu aramaya giden nice yiğitler.

ZAMAN

Zaman belirsizdir. "Geçmiş zamanda" ifadesi kullanılmış.

MEKÂN

Mekân belirsizdir. "Uzak mı uzak bir diyarda " ve "saray " ifadeleri kullanılmış.

KAHKAHA OTU MASALININ BÖLÜMLERİ

DÖŞEME

Az gittim, uz gittim; derelerden sel gibi, tepelerden yel gibi geçtim. Vara vara vardım Kaf Dağı'na, doldurdum masalları çuvalıma.

SERİM

Padişahın kızı Falanca'nın hastalanması, hekimlerin hastalığına çare bulamaması, bir hekimin derdin devasının kahkaha otu olduğunu ve otun Kaf Dağı'nda bulunduğunu söylemesi, padişahın; kızının iyileşmesi için kahkaha otunu getirene küp küp altın vereceğini söylemesi, nice nice yiğidin yollara koyulması ancak gidenin dönmemesi, fakir olan Filanca oğlanın anasından izin alıp anasının tavsiyesi üzerine Kaf Dağı'na doğru eşekle yola çıkması.

DÜĞÜM

Filanca oğlanın yolda, günlerdir haber alınamayan yiğitlerin uyuduğunu görmesi, Kaf Dağı'na vardığında otu bulamaması, eşeğinin kahkaha attığını görünce eşeğin önündeki otları toplayıp yola koyulması, yolda bir kara yılanın beklediği çil çil altınları görmesi, önüne haydutların çıkması.

ÇÖZÜM

Filanca oğlanın Kaf Dağı'na varıp otu bulması, Falanca kızın kahkaha otuyla iyileşmesi ve Filanca oğlan ile Falanca kızın evlenmesi.

DİLEK

Gökten düşmüş üç çiçek, çiçekleri koklayanlar gülecek, başka masallar isteyecek.

SORULAR

Soru 1

Aşağıdakilerin hangisi masalın özelliklerinden biri değildir?

A)Masalların söyleyeni belli değildir.
B)Masalların başında, ortasında ve sonunda kalıp sözlere yer verilir.
C)Masallarda dinî ve millî öğelere yer verilir.
D)Masallarda yalın, duru bir anlatım kullanılır.
E)Masallar olaya dayalı, sanatsal metinlerdir.

Cevap: C

Soru 2

O günden geri güler yüz, tatlı dil ile günlerini gün etmişler; gel zaman git zaman, kısmeti de açılmış kızın; kırk gün, kırk gece toy, düğün etmişler; balı kaymağa katıp yemiş içmiş, muradlarına ermişler. Darısı yurdumuzun güzelleri başına!

Bu parça masalın hangi bölümünden alınmıştır?

A)Döşeme B)Serim
C)Düğüm D)Çözüm
E)Dilek **Cevap: E**

Soru 3

(I)Masallar; döşeme, serim, düğüm, çözüm ve dilek bölümlerinden oluşur.(II)Döşeme bölümü; dinleyicinin ilgisini çekme amacı taşıyan, masalda anlatılanlarla ilgisi bulunmayan bir tekerlemeyle başlar.(III) Serim bölümünde olaya giriş yapılır. (IV)Asıl olay, dilek bölümünde anlatılır. (V)Dilek bölümü "Onlar ermiş muradına, biz çıkalım kerevetine." gibi kalıplaşmış sözlerle son bulur.

Bu parçada numaralanmış cümlelerin hangisinde bilgi yanlışı vardır?

A) I. B) II. C) III.
D) IV. E) V. **Cevap: D**